

„Rákóczi 350” - Emlékezés és könyvbemutató a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében

10.4.2026 - | Magyar Tudományos Akadémia

2026. március 27-én, II. Rákóczi Ferenc születésének 350. évfordulóján emlékkonferenciát tartottak az MTA székházának Dísztermében, amelynek keretében bemutatták a „II. Rákóczi Ferenc fejedelem élete és rodostói emigrációja” című, magyar-török kétnyelvű tanulmánykötet második kiadását. A konferenciáról készült felvétel cikkünkben megtekinthető.

A rendezvényt Freund Tamás, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke nyitotta meg, aki beszédében kiemelte: Rákóczi alakja és a szabadságharc korszaka az intézményesült magyar történettudomány számára a kezdetektől fogva az önreflexió és a nemzeti identitás egyik legfontosabb sarokköve volt.

Felidézte, hogy a MTA Történettudományi Bizottsága 1854. évi létrejöttétől kezdődően kiemelt feladatának tekintette a kuruckor forrásainak feltárását. Olyan neves tudósok munkássága fémjelzi ezt a folyamatot, mint Lukinich Imre, aki elkötelezetten gondozta a forráskiadványokat, megteremtve a modern kutatás alapjait. Szekfű Gyula az MTA kiadásában 1913-ban megjelent *A száműzött Rákóczi* című kötetével először próbálta meg a fejedelmet nemcsak ikonként, hanem hús-vér emberként, a rodostói emigráció mély, belső drámáival együtt bemutatni.

Az MTA elnöke megemlékezett néhai Köpeczi Béla és R. Várkonyi Ágnes akadémikusokról is, akik nemzetközi szinten is elismert munkái nélkül ma nem érthetnénk ilyen mélységben a fejedelem európai politikai súlyát. Az ő szellemi örökségük és tanulmányaik is szerves részét képezik a *II. Rákóczi Ferenc fejedelem élete és rodostói emigrációja* című kétnyelvű tanulmánykötetnek, amely

nem pusztán egy tudományos munka, hanem kulturális híd a török és magyar nemzet között.

Freund Tamás köszöntője ide kattintva olvasható.

Az ünnepélyes megemlékezés díszvendége, *Öexcellenciája* C. Gülşen Karanis Ekşioğlu, a Török Köztársaság Magyarországra akkreditált nagykövete köszöntőjében kiemelte, hogy a nemzetek közös múltjában igazán maradandó nyomot nem a háborúk, hanem a barátságok és a nehéz időkben tanúsított szolidaritás hagynak.

Egy török mondás szerint „a barát a nehéz napokon ismerszik meg”, a nagykövet pedig számos példát említett erre a törökök és a magyarok közös történelméből az Oszmán Birodalom által a magyar szabadságharc hőseinek nyújtott segítségtől kezdve a 19. században a szegedi árvizet követően küldött segítségen és a magyar szakembereknek a fiatal Török Köztársaság modernizációjához és fejlődéséhez nyújtott támogatásán át egészen a törökországi földrengések után a magyarok által tanúsított szolidaritásig.

II. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelmet, aki a szultán meghívására érkezett kíséretével együtt az Oszmán Birodalom földjére, nagy vendégszeretettel és a legmagasabb állami protokoll szerint fogadták, a ma Tekirdağként ismert Rodostóban biztonságos és nyugodt környezetben látták vendégül.

Rodostó Rákóczi 1735-ös haláláig nemcsak a lakóhelye, hanem a száműzöttek egyfajta diplomáciai központja is volt. Környezete, ahol a fejedelem kíséretével letelepedett, szinte magyar negyeddé alakult. A nagykövet büszkén emelte ki, hogy

Rákóczi 1932-ben múzeummá alakított háza az első és sokáig az egyetlen külföldi múzeum volt,

köszönhetően annak, hogy a Török Köztársaság megalapítója, Mustafa Kemal Atatürk kivételt tett a magyar nemzet iránt érzett szimpátiája miatt, és így tisztelgett a magyar szabadságharc hőse előtt.

A nagykövet beszédében megemlékezett II. Rákóczi Ferenc kíséretének azon tagjairól is, akik a török és a magyar nemzetet egyaránt gazdagították. Közülük is kiemelkedik a *Törökországi levelek* szerzője, Mikes Kelemen, akinek fiktív levelei nemcsak a magyar irodalom különleges darabjai, hanem a 18. századi Oszmán Birodalomról és a törökök életéről is hiteles képet adnak. Rákóczi tolmácsa, a magyar származású Ibrahim Mütefferika pedig aranybetűkkel írta be nevét a török felvilágosodás történetébe, hiszen többek között ő honosította meg a nyomtatást az Oszmán Birodalomban.

A nagykövet felidézte, hogy Rákóczi fejedelem nem az első és nem is az utolsó olyan magyar hős volt, aki oltalmat kapott: nem sokkal korábban mostohaapja, Thököly Imre Izmitben, majd az 1800-as évek közepén Kossuth Lajos Kütahyában volt a törökök vendége. A II. világháború idején, a német megszállást követően Kállay Miklós miniszterelnök feleségével a budapesti török nagykövetségen talált menedéket.

Őexcellenciája C. Gülşen Karanis Ekşioğlu nagykövet asszony angol nyelven elmondott beszédének magyar fordítása ide kattintva olvasható.

Freund Tamás a Magyar Tudományos Akadémia alapításának 200. évfordulója alkalmából kibocsátott ezüstéremmel, valamint egy hozzá tartozó emléklappal köszöntötte az ünnepségen megjelent nagykövetet.

Vásáry István, az MTA rendes tagja által levezetett emlékkonferencia első eladója Tóth Ferenc, az MTA doktora, az ELTE HTK Történettudományi Kutatóintézet tudományos tanácsadója a száműzött II. Rákóczi Ferenc fejedelem diplomáciai és kultúráközvetítő szerepéről beszélt előadásában. A történész rámutatott Rákóczi a francia nagykövetekkel ápolt kiváló kapcsolataira. A konstantinápolyi francia nagykövetség irattárából előkerült korabeli feljegyzés pedig arról tudósít, hogy: *„Őméltósága számára alapvető fontosságú volt a portai miniszterekkel politikai ügyekben való pontos kapcsolattartás. Gyakran adott át számukra a keresztény világból származó híreket, amelyekhez saját véleményét is hozzászolgált. Gyakran emelt ki a gazétákból és nyilvános sajtóból híreket, amelyek fontosabb részeit, az általa jelentősnek és megbízhatónak ítélt elemeit törökre fordítva továbbította a portai miniszterek felé.”*

Mészáros Kálmán PhD történész, a HM Hadtörténeti Múzeum Intézet és Múzeum tudományos főmunkatársa II. Rákóczi Ferenc a nemzeti emlékezetben és a történettudományban élő alakját idézte fel. A történész finom megkülönböztetéseket tett a felkelés, szabadságharc, függetlenségi harc, polgárháború és vallásháború fogalmai között, és kitért a felkelők különböző történelmi megnevezéseire, Rákóczi legitimációjának kérdésére, valamint a Rákóczi vezette szabadságharcot lezáró béke értékelésére.

Genius Loci - A borsi Rákóczi-kastély szerepe a Rákóczi-kultusz továbbélésében címmel tartotta meg előadását Diószegi László PhD, a Borsi Rákóczi Kastélyközpont igazgatója, aki egyben a Teleki László Alapítvány igazgatója is. Gazdag képanyaggal mutatta be, hogyan sikerült létrehozni azt a

magyar-szlovák összefogást, amelynek köszönhetően a romokban álló borsi kastély, II. Rákóczi Ferenc szülőhelye megmenekült az enyészettől, és a teljes körű műemléki felújítás után új életre kelt mint kulturális központ, múzeum, rendezvényhelyszín, szálloda és történelmi élményközpont.

Az F. Tóth Tibor szerkesztésében és a Teleki László Alapítvány gondozásában megjelent *II. Rákóczi Ferenc fejedelem élete és rodostói emigrációja* című tanulmánykötetet Vásáry István mutatta be.

Méltatta a kötet szerzői – Várkonyi Ágnes, Köpeczi Béla, Dávid Géza, Tasnádi Edit, Fodor Pál, Tóth Ferenc, Nagy Ferenc, Tóth Csaba és Somogyi Gréta – által írt tanulmányokat. A könyvbemutató végén kiemelte, hogy a kiadványok megjelentetésében elévülhetetlen érdeme volt Yilmaz Gülen és Pál Laura műfordítóknak, illetve a Balassi-kard irodalmi díjjal kitüntetett Dursun Ayannak, akiket köszönet illet munkájukért.

Az MTA alapításának 200. és II. Rákóczi Ferenc születési évfordulója alkalmából készült kötet nem valósulhatott volna meg Freund Tamás, az MTA elnöke támogatása és Diószegi László, a Teleki László Alapítvány igazgatója együttműködése nélkül. Erre tekintettel készített és adományozott részükre egy-egy Rákóczi-portrét ábrázoló bronzérmet Györfi Sándor Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész. Az érmeiket a művész fia, Györfi Balázs adta át Freund Tamásnak és Diószegi Lászlónak.

https://mta.hu/mta_hirei/rakoczi-350-emlekulest-es-konyvbemutatot-tartottak-a-magyar-tudomanyos-akademia-disztermeben-115281